

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio XXVI. An liceat imponere falsum crimen alicui, pro defensione
proprij honoris, aut famæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

mutuatori à mutuuario (improprie
vltimur his nominibus, cum præmiū
non detur pro mutuo, sed pro alijs
contractibus, qui admiscuntur) sed
non datis pignoribus à mutuuario,
dantur pro præmio duodecim pro
centum: ergo datis pignoribus, non
possunt dari pro præmio duodecim
pro centum. Et idem est, cum mu-
tuarius dat fideiussorem. Quod
quidem intelligendum est, quando
constat, pignora esse secuta, vel quia
constat illa non esse aliena; vel si
aliena sunt, data esse à vero Domi-
no ad oppignorandum illa. Et simi-
liter, quando constat fideiussorem
esse locupletem, quantum sufficit ex
communi existimatione ad securita-
tem solutionis.

DISERTATIO XXVI.

*An liceat imponere falsum cri-
men alicui, pro defensione
proprij honoris, aut
famae?*

CAPVT I.

*Referuntur duæ opiniones dam-
natæ, & præmittuntur
aliqua.*

SYMMARIVM.

*An Caramuel sit Author harum pro-
positionum damnatarum? num. 2.
& seqq.*

*Proponitur eius conclusio tradita in
editione novissima. num. 4.*

*Referuntur alij Authores, qui eandem
conclusionem tuerentur. num. 6.*

*Qui Authores dixerint, illud peccatum
esse veniale. num. 7.*

*An damnatio hæc extendatur ad om-
ne testimonium falsum, etiã extra-
iudiciale? num. 8.*

*Quot quæstiones discutiendæ sint?
num. 9.*

1. **P**ropositio quadragesima ter-
tia ex damnatis hæc est:
*Quid ni, nisi veniale sit, detrahentis
authoritatem magnam sibi noxiam
falso crimine elidere? Et quadrage-
sima quarta, quæ eiusdem ordinis
est, ita se habet: Probabile est, non
peccare mortaliter, qui imponit fal-
sum crimen alicui, vt suam iustitiam,
& honorem defendat. Et si hoc non est
probabile, vix erit opinio probabilis in
Theologia.*

2. Hæ propositiones communi-
ter attribuuntur Caramueli. Et Ama-
dæus Guimenius, tract. de Charitat. <sup>Criti-
Carage</sup>
prop. 7. num. 3. refert ex Caramue-
le in Theol. fundam. num. 1151.
hæc verba [viginti, & plures Doctores
asserere, eum, qui imponit
falsum testimonium alicui, vt suam
iustitiam, & honorem defendat,
non peccare mortaliter.]

3. Sed in editione Lugdunensi,
an 1657, qua vtor, aliter discurret
Caramuel. Nam fund. 61. num. 1802. ^{Caram}
hanc statuit primam conclusio-
nem. [Innocens falso accusatus
non potest crimen imponere falso
testi, si tale illud sit, quod testimo-
nium non infirmet; potest autem im-
ponere tale, quod falsum testimo-
nium infirmet. Potest, inquam, quin
peccet contra iustitiam, & teneatur
ad aliquam restitutionem; quia pec-
cabit contra veritatem.]

4. Secundam conclusionem sta-
tuit num. 1823. [Non est possibilis
casus, in quo innocens falso accusa-
tus possit sine mortali imponere cri-
men falso testi, quod eius testimo-
nium infirmet. Ergo impositio eius-
modi numquam erit iusta defensio,
sed semper vel vindicta, vel periu-
rium.]

rium. Quod clarissime ostendo: nam vel Titius per iniuriam apud tribunalia traductus contra accusatorem deponit calumniam cum iuramento, vel sine iuramento: si primum, erit periurus; si secundum, non acceptabitur in iudicio eius depositio. Ergo quocumque se vertat, reus erit peccat mortalis: peccabit enim mortaliter, si peieret, & mortaliter etiam, si sine moderamine inculpatæ tutelæ, iniquo testi falsum testimonium imponat. Omitto ipsū mendacium; nam mentiri Reipublicæ in materia gravi, etiam præcisio iuramento, est grave peccatum.

5. Itaque Caramuel, quamvis forte in alia editione affirmaverit eas propositiones dānatas, in hac tamen editione Lugdunensi, in qua multa revocavit, quæ olim tradierat, affirmat, eum, qui falso accusatori objicit crimen falsum, & si ea exceptio proficit ad defensionem falso accusati, peccare mortaliter contra veracitatem, non tamen contra iustitiam.

6. Et quidem hanc sententiam cum hac præcisione, & distinctione docuerunt non pauci Doctores. Illā enim sic defendit Lugo Card. tom. 2. de iust. disp. 40. sect. 2. num. 26. & apud ipsū Bañez, Ioannes de la Cruz, Ledesma, & Orellana. Dixit autem Lugo Card., eam opinionem esse speculative probabilem; quia cum dicat, esse peccatum mortale contra alias virtutes, ea opinio non pertinet ad praxim, sed ad speculationem. Ait enim num. 27. [similiter in nostro casu monuimus, licet nō peccetur cōtra iustitiā in testē, imponendo illi crimen falsum; peccari tamen contra alias virtutes, & quidem peccatur etiam contra iustitiam legalem, proponendo accusationem falsam, conando decipi iudicem in illa parte iudicij, condem-

nando testem ob crimen nunquam ab ipso commissum]

7. Est tamen advertendum, quod aliqui ex Authoribus citatis expresse dixerunt, solum peccare venialiter illum, qui falsum testimonium imposuit contra testem falsum testimonium dicentem contra illum in iudicio. Ita teste Diana part. 3. tract. 5. resol. 4. Ioannes de la Cruz, in director. præcept. 8. art. 4. dub. 17. concl. 1. sic differit: [Bañez, & Ledesma, cum Orellana, probabiliter sentiant, esse solum peccatum *veniale* obijcere testi iniquo crimen falsum, secluso periurio in obijciente, & testibus ad hoc inducendis]

8. Præmittendum etiam est, damnationem hanc extendi, non solum ad testimonium falsum, quod imponitur in iudicio testi iniquo; sed etiam ad testimonium falsum, quod extra iudicium imponitur detrahenti graviter. Nam propositiones damnatæ, id non limitant ad testem, neque ad iudicium; loquuntur enim universaliter de falso testimonio dicto contra quemlibet infamantem.

9. Ex quibus omnibus quatuor quæstiones resultant. Prima, an sit peccatum mortale imponere crimē falsum testi in iudicio testificanti falsum; an etiam extra iudicium? Et quomodo opinio negativa subiaceat huic damnationi? Secunda, an sit contra iustitiā, quod testi crimen falsum testificanti contra Titium in iudicio, Titius imponat falsum crimen? Et, an opinio docens, id esse peccatum mortale, sed non contra iustitiam, incurrat damnationem? Tertia, an sit contra iustitiam, quod extra iudiciū Titius imponat crimē falsum detrahenti gravissimam famā suam? Et, an opinio docens, id esse peccatum mortale, sed non contra iustitiam, incurrat damnationem? Quarta, an reus falso accusatus de gra-

Diana.
Cruz.
Bañez.
Ledesma
Orellana.

Lugo.
Bañez.
Cruz.
Ledesma.
Orellana.

vi crimine, possit manifestare delictum occultum accusatoris, vel testis; præcipue si id non possit probare? Et, an opinio docens, id esse licitum, subiaceat huic damnationi? Quartum singulæ per singula capita discutientur.

CAPVT II.

An sit mortale, si quis in iudicio, vel extra, falso infamatus, imponat crimen falsum infamatori; Et quomodo opinio negativa subiaceat damnationi?

SUMMARIVM.

Certum est, quod falso accusatus peccat mortaliter, imponendo crimen falsum actori, vel testi num. 10.

Prima probatio per dilemma. num.

11.

Defenditur dilemma ab obiectione Lumbierij. num. 12.

Secunda probatio ex eo, quod nunquam est licitum dicere falsum. num. 13.

Falso infamatus extraiudicialiter, peccat mortaliter imponendo crimen falsum datractori. num. 15.

Ea impositio falsi criminis non est defensio, sed vindicta privata. num. 16. & seqq.

Doctrina opposita subiacet damnationi. num. 19.

Colligitur ex propositione 44, non esse reprobata sententiam de sequenda opinione minus probabili. n. 20.

10. **S**it prima conclusio. Certum est, & indubitatum, Titium peccare mortaliter, si in iudicio, falso accusatus, imponit falsum crimen accusatori, vel testi. Hanc propug-

nant melioris notæ Doctores, P. Molina tom. 5. de iust. tract. 4. disp. 24. num. 2. P. Thomas Sanchez tom. 2. Confil. lib. 6. cap. 5. dub. 20. num. 4. Lugo Card. tom. 2. de iust. disp. 40. sect. 2. num. 25. Caramuel cap. præced. relatus, & quam plures alij. Et hæc est expressa sententia S. Thomæ 2.2. quæst. 69. art. 2., vbi proponit eam quæstionem, *Virū accusato liceat calumniose se defendere?* Et inter alia respondet: *Falsitatem tamen proponere in nullo casu licet alicui.* Quod mira claritate profertur, & ex contextu patet loqui de culpa gravi.

11. Probatur primo ex Lugo Lug. Cardinali. [Quia vel deservit ad defensionem, vel non? Si non deservit, erit infamatio iniusta proximi sine necessitate, vel vtilitate: si deservit, hoc erit probando illam per testes, qui cum debeant iurare, committent peccatum periurij, & per consequens eos ad hoc hortari, erit peccatum mortale.] Hoc eodem argumento vitur Caramuel verbis relatis supra cap. præced.

12. Hoc argumentum putat esse inefficax Lumbier in expositione propositionum 43. & 44. num. 1918. Obijcit enim, quod ad minuendam authoritatem infamatoris sufficit simplex affirmatio extraiudicialis. Sed in hoc perperam discurrit: nam vel loquitur de reo infamato in iudicio, vel de infamato extra iudicium? Si de hoc secundo loquitur, non est ad rem; quia præfati Authores, qui id argumentum efformant, loquuntur de reo, qui in iudicio accusatur falso de crimine gravi. Si vero loquitur de infamato in iudicio, negat evidentiam. Vt enim minuat authoritatem accusatoris, aut testis, ne sibi noceat; nihil profunt ea, quæ extraiudicialiter profert.

13. Probatur secundo ex S. Thoma.

S. Thom. ma. *Falsitas est proponere in nullo casu licet*; atque adeo semper est peccatum dicere falsum; & si sit in materia gravi, est peccatum grave: sed imponere crimen falsum testi iniquo, est dicere falsum in materia gravi: ergo imponere crimen falsum testi iniquo est peccatum grave. Et quidem ego non percipio; quomodo in mendacio sit materia levis, imponere crimen falsum gravissimum.

14. Probatur etiam alijs argumentis, quibus probabimus alias conclusiones statuendas; quæ non minus militent pro hac, quam pro illis conclusionibus.

15. Sit secunda conclusio. Si extra iudicium Titio imponatur crimen falsum, peccat mortaliter Titius, si crimen grave imponat detractori, etiam prætextu minuendi auctoritatem detractoris, & detractionis. Pro hac assertionem stant iidem Authores, qui pro prima. Et probatur primo ea argumentatione secunda proposita pro prima conclusione. Semper enim est peccatum mortale mentiri in re gravi.

16. Probatur secundo. Hæc enim falsa criminis impositio non est defensio, sed vindicta privata, quæ numquam licet: ergo est peccatum læthale. Antecedens probatur. Nam ut licita sit defensio, debet esse cum moderamine inculpatae tutelæ; sed hoc moderamen non invenitur in præsentis casu: ergo ea non est defensio licita. Maior est evidens.

17. Et minor probatur. Nam ad moderamen inculpatae tutelæ requiritur, quod constet evidenter, illud esse medium efficax ad defensionem, & illud esse unicum; ideò enim ei, qui videt adversarium irruentem gladio districto, licet occidere cum moderamine inculpatae

tutelæ, quia videt evidenter, id esse medium efficax, & unicum defendendi se, & evadendi mortem: sed ubi quis patitur calumniam extra iudicium, non est medium efficax ad sui defensionem, imponere crimen falsum calumniatori; nam plerumque contingit, quod eiusmodi publicationem criminis attribuant audientes vindictæ, iracundiæ, seu furori hominis patientis detractionem; ideòque credant illi, qui prius detraxit famæ alterius; imò vero censentes, quod ille novum crimen falsi testimonij patrat, inde colligant, verum esse prius delictum, quod asseveravit detractor ille primus: ergo hæc secunda criminis impositio falsa non est defensio cum moderamine inculpatae tutelæ.

18. Sed neque id est medium unicum ad sui defensionem: plerumque enim suppetunt multa alia media ad indagandam veritatem; nam, ut fert Hispani sermonis proloquium *La verdad adelgaza, pero no quiebra*, id est [veritas extenuatur, sed non infringitur.]

19. Sit tertia conclusio. Doctrina opposita his duabus conclusionibus incurrit hanc damnationem. Patet ex ipso contextu propositionum damnatarum, quæ cum sint universales, comprehendunt falsam criminis impositionem, tam quæ fit in iudicio, quam quæ extra.

20. Et obiter notandum est, & ex illo termino propositionis 44. *Probabile est*, inferendum non esse reprobata a Romana Cathedra sententiam de sequenda opinione minus probabili a quolibet privato homine, & extra materiam valoris Sacramentorum. Nam dum Pontifex damnat eam propositionem 44. *Probabile est, non peccare mortaliter* &c. non solum damnat eum, qui dixerit, id esse probabilius, sed etiam eum,

eum, qui dixerit esse probabile, licet minus probabile: si autem reprobata esset sententia de minus probabili opinione seligenda ad praxim, non esset necesse damnare eam propositionem, quæ dixerit esse probabile, licet minus probabile: nam eo ipso quod diceret esse minus probabile, diceret id esse reprobatum.

21. Confirmatur. Ideò enim Pontifex reprobat propositionem asserentem, id esse probabile, licet minus probabile; quia id admittere ad probabilitatem, præiudicat veritati quoad praxim; non autem præiudicaret, si reprobata esset à Romana Cathedra minor probabilitas opinionis quoad praxim. Et de hoc puncto latius egi in 3. part. Cris. Theol. disp. 56. cap. 12. per totum.

CAPVT III.

An sit contra iustitiam, quod in iudicio testi iniquo reus imponat falsum crimen; & opinio negativa subiiciatur huic damnationi?

SUMMARIVM.

Quæstio loquitur de impositione falsi criminis, quod testem reddit inhabilem ad testificationem. num. 22.

Contra iustitiam peccat reus, qui imponit tale crimen auctori, vel testi. num. 23.

Peccat contra ius Reipublicæ. num. 24.

Item contra ius privatum testis iniqui. num. 25.

Mendacium infamatorium non habet rationem inculpatæ tutelæ. num. 26.

Non se defendit cum moderamine inculpatæ tutelæ, si sit cum præiudicio Reipublicæ. num. 27.

Idem ostenditur à paritate defensionis occisivæ infamatoris. num. 28.

Numquam est licitum defendere se per falsitatem. num. 29.

An peccet contra iustitiam, qui per mendacium recuperat rem suam ab iniusto possessore. num. 31. & seqq.

Quod nam sit discrimen in defensione inter vitam, & famam? num. 32 & seqq.

Quod sit discrimen in defensione inter ablationem rei temporalis, & ablationem famæ. num. 34. & seqq.

Opinio docens, illum reum peccare mortaliter, sed non contra iustitiam, non subiacet huic damnationi. num. 36. & seqq.

22. **V** Idimus cap. 1., plures esse Doctores, qui tueantur, eiusmodi reum imponentem falsum crimen testi iniquo non peccare contra iustitiam; ex quibus aliqui affirmant, adhuc peccare mortaliter contra alias virtutes; aliqui vero, peccare dumtaxat venialiter. Et hoc ultimum falsum esse, & expresse damnatum ab Innocentio XI. constat ex cap. præced. Quare inquiremus in præsentia, an supposito quod talis reus peccet mortaliter, peccatum eius sit contra iustitiam? Supponimus autem, crimen, quod falso imponit reus testi iniquo, esse ex illis, quæ testem reddent inhabilem ad testificationem. Nam si sit ex alijs criminibus, apud omnes constat, illum peccare contra iustitiam; cum id non profit ad propriam defensionem, sed solum ad vindictam privatam.

23. Prima conclusio. Peccat contra iustitiam reus, qui in iudicio imponit

imponit falsum crimen testi iniquo. Hæc est expressa sententia S. Thomæ. Nam 2. 2. præscribit quæstioni 69. hunc titulum: *De peccatis, que sunt contra iustitiam*. Et mox art. 2. prescribit hunc: *Virum accusato liceat calumniose se defendere?* In corpore autem ait: *Falsitatem tamen proponere, in nullo casu licet alicui*. Et mox; *Neque etiam aliquem dolū, vel fraudem adhibere: quia fraus, & dolus vim mendacij habent. Et hoc est calumniose se defendere*. Ex quibus patet, uti in iudicio fraude, dolo, aut calumnia, esse contra iustitiam.

Molina.
Sotus.
Tapia.

Pro eadem conclusione pugnant P. Molina tom. 5, de iust. quæst. 24. num. 2. Sotus lib. 5. de Iust. quæst. 9. art. ult. Illustriss. Tapia tom. 2. Cat. mor. lib. 5. quæst. 12. art. 7. num. 3. attentis ijs, quæ docet ibid. quæst. 14. art. 10. num. 3. & plures alij.

24. Et primo quidem esse contra ius, & iustitiam Reipublicæ, sive contra iustitiam legalem, quæ respicit ius Communitatis, sive Reipublicæ (quod non negat Lugo Card. supra citatus) probatur. Respublica enim habet ius, ne villo modo decipiatur in ijs, quæ pertinent ad rectam gubernationem: violat ergo ius Reipublicæ, qui in iudicio crimen falsum obijcit accusatori, vel testi; facit enim, quod iudicium publicum erret censendo dignum poena, eum, qui non est illa dignus. Sive (ut differt Lugo cit.) *peccatur etiam contra iustitiam legalem, proponendo accusationem falsam, conando decipi iudicem in illa parte iudicij, condemnando testem ob crimen numquam ab ipso commissum*.

Lugo.

25. Deinde esse etiam contra iustitiam privatam testis, probatur. Etenim testis habet ius strictum, ne infametur crimine falso; sicut habet ius, ne ab aliquo privato occidatur, aut vulneretur. Et sicut habens ius ad

vitam, non amittit illud, nisi vbi vrget defensio alterius cum moderamine inculpatæ tutelæ; ita ius, ne infametur, non amittitur, nisi vbi vrget ius defensionis alterius cum moderamine inculpatæ tutelæ: sed reus imponens falsum crimen testi iniquo non se defendit cum moderamine inculpatæ tutelæ: ergo in hoc casu reus retinet ius suum, ne falso infametur; atque ad si falso infamatur, violatur ius illius, & committitur iniustitia. Maior est evidens.

26. Probatur minor primo ex Tapia Petro de Tapia proxime cit. *Nam mendacium infamatorium non est medium proportionatum ad defensionem cū moderamine inculpatæ tutela*. quæ sunt verba doctoris. Non enim potest esse inculpatæ tutela mendaciū adeò grave.

27. Probatur secundo eadem Minor. Nemo enim defendit vitam suam cum moderamine inculpatæ tutelæ, si se defendit cum præiudicio Reipublicæ, sive violando ius Reipublicæ: sed reus, qui defendit se, imponendo crimen falsum testi iniquo, violat ius Reipublicæ, ut constat ex proxime dictis in prima parte huius conclusionis: ergo reus in hoc casu non se defendit cum moderamine inculpatæ tutelæ. Et ideò P. Lessius *de iust. cap. 9. dubit. 12. num. 82. optime dixit: In iure defensionis semper considerandum, ne usus in perniciem Reipublicæ vergat*.

Less.

28. Probatur tertio. Nam ut ostendi disert. 21. cap. 2. art. 2., ideò defensio occitiva infamatoris non fit cum moderamine inculpatæ tutelæ, quia talis defensio est in perniciē, & contra ius Reipublicæ, & contra ius illius, eo ipso quod fit contra iustitiam legalem: ergo talis defensio non retinet moderamen inculpatæ tutelæ.

29. Probatur quarto ex S. Thomæ. Quia

S. Thom

Quia *falsitatem proponere in nullo casu licet alicui*: Sed defendere se cum moderamine inculpatæ tutelæ est licitum: ergo defendere se cum moderamine inculpatæ tutelæ, numquam est licitum per falsitatem. Deficiente ergo iure defensionis cum moderamine culpatæ tutelæ, manet integrum ius ad famam in teste iniquo; atque adeo reus peccat contra tale ius, & consequenter contra iustitiam.

Lugo.

30. Obijcit primo Lugo Card. vbi sup. Licet mendacium sit intrinsece malum, non tamen peccat contra iustitiam, qui dolo, & mendacijs recuperat rem suam ab iniusto possessore: ergo neque peccat contra iustitiam, qui recuperat dolo, & mendacio suam famam ab iniquo teste violatam.

31. Respondeo distinguendo antecedens: non peccat contra iustitiam, [si dolo ipse per se non sit contra ius iniusti possessoris,] concedo, [si sit contra ius illius,] nego. Itaque si velit recuperare rem suam infamando iniustum possessorem, aut accusando illum in iudicio de crimine falso, peccat contra iustitiam quo ad infamationem, aut accusationem falsam; non vero contra iustitiam recuperando rem suam.

32. Obijcit secundo. Qui dolo, & mendacijs deciperet iniustum invasorem vitæ suæ, vt caderet in foveam, vel in fluvium, vt hac ratione se ab illo liberaret, non peccaret contra iustitiam; esset enim defensio cum moderamine inculpatæ tutelæ: ergo etiam in præsentī casu non erit contra iustitiam propter eandem rationem.

33. Respondeo eodem modo, distinguendo similiter duplex ius in vasoris, aliud ad vitam, aliud ad famam: in eo ergo casu in vasor amitteret ius ad vitam, urgente iure alterius ad defensionem cum moderamine incul-

patæ tutelæ; sed non propterea amitteret ius ad famam. Si ergo in ivasus deduceret invasorem ad foveam, vel flumen per mendacia, quibus non læderetur ius ad famam, nullum ius inuasoris violaretur: non ius ad famam, quia ea mendacia non sunt contra famam; non ius ad vitam, quia amisit invasor illud ius, urgente iure ad defensionem cum moderamine. In nostro autem casu violatur ius ad famam; quia ille reus non se defendit cum moderamine inculpatæ tutelæ, vt probavimus.

34. Obijcit tercio. Non est contra iustitiam, si ego auferam victum, vel lædam segetem illius, qui iniuste me lædit, quando id est medium, vt faciam, illum abstinere a mea læsione: ergo non est contra iustitiam lædere famam eius, qui meam iniuste lædit, vt sic me liberem ab eius læsione in me.

35. Respondeo similiter, illum amittere ius ad conservationem sui victus, aut segetis, quando instat ius defensionis meæ cum moderamine inculpatæ tutelæ; sicut contingit in casu, qui proponitur in antecedenti. In altero autem casu testis iniquus non amittit ius ad famam suam; quia in reo non invenitur defensio cum moderamine inculpatæ tutelæ per id medium infamationis, vt probatum est.

36. Secunda conclusio. Illa opinio, quæ docet, peccare mortaliter reum imponendo falsum crimen testis iniquo; sed non peccare contra ius privatum illius testis, non subiacet huic damnationi. Patet. Nam hoc decretum damnat solum propositionem, quæ negat, id esse peccatum mortale: sed præfata opinio non negat, id esse peccatum mortale; quin potius id expresse affirmat: ergo hoc decretum non damnat præfata opinionem.

Con-

37. Confirmatur. Nam hæc damnatio non habet vllum verbum, vnde colligatur, illud peccatum mortale esse potius contra iustitiam, quam contra aliam virtutem: ergo dummodo asseratur esse peccatum mortale, non subiacet damnationi opinio docens, id non esse contra iustitiam.

C A P V T IV.

An peccet contra iustitiam, qui extra iudicium imponit falsum crimen ei, qui sibi graviter detrahit? Et an opinio negativa subiaceat damnationi?

S Y M M A R I V M.

Peccat contra iustitiam, qui extra iudicialiter imponit falsum crimen mendaci detractori. num. 39.

Non excercetur defensio iusta per impositionem falsi criminis. num. 40. & seqq.

Propositio docens non esse contra iustitiam eam impositionem falsi criminis, non subiacet huic damnationi. num. 43.

38. **V**idimus cap. 2. peccare læthaliter eum, qui in iudicio, vel extra iudicium infamat falso infamatorem suum; & cap. 3. peccare læthaliter contra iustitiam eum, qui in iudicio imponit falsum crimen testi iniquo. Restat modo inquirere, an delinquat etiam contra iustitiam is, qui falsum crimen imponit infamatori suo mendaci; eo prætextu ductus, vt imminuens auctoritatem sui infamatoris, defendat se ab illa infamia, qua illum in-

urit. Authores, qui negant, hoc peccatum esse contra iustitiam, quando patrat in iudicio, quos retuli cap. præced., illud negant etiam extra iudicium.

39. Prima assertio. Peccat læthaliter contra iustitiam, qui extra iudicium imponit falsum crimen mendaci infamatori suo. Hanc assertionē propugnant Sotus, Molina, & Tapia relati cap. præced. Et ibidem constat, hanc eandem esse mentem S. Thomæ.

Sotus.
Molina.
Tapia.

40. Probatur ex principijs supra præiactis. Etenim detractor ille prior, sicut quilibet alius, habet ius strictum ad famam suam, & illud non amittit, nisi vbi adfuerit in alio ius defensionis cum moderamine inculpatæ tutelæ: sed infamatus ab illo non habet ius ad defensionem suam cū moderamine inculpatæ tutelæ exercendam per impositionem falsi criminis: ergo prior ille detractor non amittit in eo casu ius ad famam; & consequenter si infamatus ab illo delinquit contra famam eius, peccat contra ius eius, atque adeo contra iustitiam.

41. Probatur minor, primo eodem modo, atque cap. 2. concl. 2. Nam vt detur moderamen inculpatæ tutelæ, requiritur, quod se defendens cognoscat evidenter, illud medium esse efficac, & vnicū ad suam defensionem; infamatus detractione alterius non potest cognoscere evidenter, impositionem falsi criminis esse medium efficac ad suam defensionem, cum plerumque accidat, non inde recuperari suam famā, imo vero inde quandoque deteriorari; credunt enim homines, infectum esse illo crimine eum, qui habet linguæ audaciam: ergo ille non habet ius ad sui defensionem cum moderamine inculpatæ tutelæ per eam falsi criminis impositionem. Sed neque

Y y id

id est medium vnicum suæ defensionis; cum sint alia media, quæ adhibere potest ad indagandam veritatem.

42. Confirmatur eadem minor ex doctrina relata S. Thomæ. *S. Thom.* *Nam falsitatem proponere in nullo casu licet*: Sed defendere se cum moderamine inculpatæ tutelæ est licitum: ergo defendere se cum moderamine inculpatæ tutelæ in nullo casu fit per falsitatem.

43. Secunda assertio. Propositio, quæ docet peccare læthaliter eum, qui imponit crimen falsum suo infamatori, non peccare contra iustitiam, sed contra alias virtutes, non subijcitur hic damnationi. Ratio est eadem, ac ea, quam instruxi pro secunda conclusione capituli. 3.

CAPVT V.

An reus falso accusatus possit manifestare crimen occultum sui accusatoris, aut testis?

SUMMARIVM.

Ratio dubitandi à paritate imponendi falsum crimen ad manifestationem criminis occulti. num. 44. & seqq.

Peccat reus contra iustitiam, quando manifestatio criminis est inutilis ad defensionem. num. 47. seqq.

Quando manifestatio delicti occulti est necessaria ad defensionem Rei, licita est. num. 48.

Nisi paruum imminet damnum reo, testi autem magnum. num. 49.

Quomodo hac opinio non subiaceat huic damnationi. num. 50.

Quomodo manifestatio delicti occulti habeat paritatem, & disparitatem respectu impositionis criminis falsi. num. 51.

Quomodo ex manifestatione occulti criminis non inferatur impositio falsi. num. 52.

Quæ diversitas sit quoad hoc inter crimen occultum, & secretum. num. 53.

Et quid si reus sciat illud, quia testis sibi manifestavit causa petendi cõsiliij? num. 54.

Et quid si per iniuriam cognovit reus eiusmodi delictum? num. 55.

44. **H**æc quæstio similis est præcedentibus. Et ratio dubitandi est: est enim par, aut suppar delictum, detrahare proximo, manifestando crimen grave occultum illus; ac imponendo illi falsum crimen: sed reo non licet defendere se imponendo falsum crimen testi iniquo: ergo neque licet defendere se, manifestando delictum occultum testis iniqui.

45. Deinde quamvis hæc propositiones damnatæ solum loquantur de impositione falsi criminis, atque ad eò sententia de imponendo falso crimine solum damnetur expresse; videtur tamen hæc altera de manifestando crimine occulto testis, virtualiter condemnari. Etenim virtualiter damnatur propositio, quoties hæc est antecedens, vnde evidenter infertur propositio damnata, vt sæpius demonstravimus in superioribus; sed ex hac propositione, quod reo liceat defendere se manifestando crimen occultum testis iniqui, colligitur evidenter propositio damnata, quod liceat defendere se imponendo falsum crimen testi iniquo; cum par, aut suppar sit vtrumque: ergo virtualiter damnatur præfata propositio.

46. Dico primo. Si manifestatio eius delicti est inutilis ad defensionem rei, peccat reus contra iustitiam manifestando delictum testis. Ita

com-

Tho San.
Lugo.
Molina.

communiter Theologi. Videantur P. Thomas Sanchez tom. 2. Confessor. lib. 6. cap. 5. dub. 23. Lugo Card. tom. de iust. disp. 40. sect. 2. num. 2. & præcipue P. Molina tom. 5. de iust. disp. 43. num. 3. Varijs autem modis potest esse inutilis ad defensionem rei ea manifestatio. Primo, si crimen manifestandum non est ex illis, quæ testem reddunt inhabilem ad testificandum. Secundo, si reus id crimen non possit probare: nam sine probatione nihil prodest ad defensionem rei. Tertio, si sit alia via, per quam possit se defendere, sine manifestatio eius delicti occulti.

47. Ratio est manifesta: quia sola causa defensionis potest iustificare propalationem delicti eius testis: ergo ubi non est ratio defensionis, integrum manet ius iustitiæ, quod habet testis ad suam famam conservandam.

48. Dico secundo. Quando hæc manifestatio delicti occulti necessaria est ad defensionem rei, licitum est reo facere eam manifestationem. Ita Doctores proxime citati. Ratio est: quia si ei non sit alia via se defendendi, hæc est iusta defensio; & quando in iudicio pugnat contra reum, cedit iure suo, quantum necesse est, ut reus se defendat. Quod ad eò verum est, ut Lugo Card. citatus afferens Sotum, Malderum, & Bañezium, dicat esse probabile, quod potest manifestare delictum occultum testis, non solum quando testis dicit falsum, sed etiam quando testatur verum. Et argumentum eius vrget. Nam testis, qui habet illum defectum, licet occultum, inhabilis est ad testificandum; reus ergo ius habet excludendi à sua causa testes inhabiles; & ne sua causa decidatur, nisi per testes habiles.

49. Limitant Doctores hanc

assertionem in casu, quo parvum damnum imminet reo, testi autem maximum. Tunc enim peccat læthaliter reus, saltem contra charitatem, si in tali hypothesi manifestet tale delictum occultum testis.

50. Et ex dictis patet, hanc sententiam, de manifestatione occulti delicti testificantis, non includi sub hac damnatione, neque formaliter, neque virtualiter. Non formaliter; quia damnatio non loquitur expresse, nisi de eo, qui falsum testimonium dicit. Non virtualiter; quia hæc sententia de manifestando occulto crimine testis non est antecedens, unde inferatur evidenter opinio, quod reus potest imponere falsum crimen testi iniquo.

51. Ad rationem dubitandi initio huius capituli propositam respondeo, detractionem proximi, manifestando delictum occultum illius, sine iure defensionis iustæ esse supparum delicto imponendi falsum crimen alicui; non vero, quando manifestatur delictum occultum ab habente ius iustæ defensionis, modo dicto; hoc enim modo non est delictum ea manifestatio.

52. Ad argumentationem, quæ subiungitur, nego eam propositionem de manifestando occulto crimine testis, esse antecedens, unde inferatur probabiliter, ne dum evidenter, propositio, de imponendo falso crimine. Ad probationem constat ex dictis, qua ratione non sit delictum, manifestare crimen occultum testis, propter ius defensionis iustæ; atque ad eò non potest esse delictum supparum.

53. Sed ne ingens oriatur æquivocatio, præmonere oportet, dixisse nos, posse reum defendere se manifestando crimen *occultum* testis, sed non dixisse crimen *secretum*: est enim inter hæc magna diversitas. Et primo

Y y 2 qui-

Lugo.
Sotus.
Mold.
Bañez.

quidem difficultas est, an reus possit manifestare delictum testis, quod sibi commissum est ex fide secreti cum pacto de coelando. Et quidem eiusmodi pactum de secreto coelando est iniquum, v. g. Si eius secretum vergat in damnum grave Reipublicæ, aut tertij. Tunc enim pactum non obligat, etiam si iuramento firmetur: quia iuramentum non est vinculum iniquitatis. Si tamen tale sit pactum, vt licite possit servari, illud obligat iure naturali. Et ideo reus non potest se defendere manifestando delictum occultum testis, quod sub pacto tenetur coelare, nisi circumstantiæ aliquæ concurrant, quæ pactum reddant irritum.

54. Secundo, si reus sciat illud delictum, quia illud sibi manifestaverat testis causa petendi consilij, strictius obligatur reus ad coelandum, non solum ex pacto tacito, quod intervenit in petitione Consilij; sed quia ipsa necessitas petendi consilium facit pactum esse strictioris obligationis. Quod adeo verum est, vt etiam in Religione, in qua Religiosi cedunt iure suo, vt manifestentur superiori eorum defectus ab eo, qui extra confessionem eos noverit, P. Suarez tom. 4. de Religione, tract. 10. lib. 10. cap. 7. num. 23. dixerit, hoc statutum non extendi ad illa, quæ subditi: *Secreto, & Consilij petendi gratia, vt dirigantur, vel inveniuntur, alteri communicaverint.* In tali ergo hypothesi reus non habet ius manifestandi delictum testis; atque adeo peccabit contra iustitiam, si illud manifestet.

55. Tertio, cum per iniuriam cognovit reus eiusmodi delictum, iure naturali tenetur ad illud coelandum, v. g. Si contra ius illius aperuit litteras ab illo, vel ad illum missas, & illis cognovit delictum eius. Qua-

re delictum sic cognitum per iniuriam, non potest reus manifestare pro sui defensione; neque enim habet ius ad talem defensionem: quod si manifestet, erit detractio læthaliter culpabilis. De his strictis obligationibus secreti videantur Sotus lib. de secreto membr. 3. quæst. 4. P. Molina to 5. de iust. tract. 4., disp. 3.4., & 5. P. Thomas Sanch. tom. 2. Confil. lib. 6. cap. 6. P. Lessius de iust. cap. 11. dub. 8., & 9. P. Georgius Gobatus tom. 3. tract. 5. cap. 19. sect. 10. & 11., & plures apud ipsos.

Sotus.
Molina.
Tho. Sanch.
Lessius.
Gobatus.

DISERTATIO XXVII.

An inficiatur Simonia labe, qui dat temporale pro spirituali, solum tanquam motivum, vel tanquam gratuitam compensationem? Et quid, si temporale sit principale motivum, imo & finis rei spiritualis consequendæ?

CAPVT I.

Referuntur propositiones damnate, & præmittuntur aliqua.

SYMMARIUM.

*Definitio Simonia, ex S. Thoma num. 3.
Quid intelligatur nomine emptionis, & venditionis, ex S. Thoma. num. 4.
Maior eius rei explicatio, ex S. Thoma. & S. Bonaventura num. 5.*

Du-

Suar.